

JOSAGOKKAL TUNDÓKLÓ KOPORSO

Halotti beszédnek *Az Az...*
Nemzet Méltóságos, és Nagyságos

KERESZTSZEGI GROFF
 CSAKI KRISTINA

ASZSZONT.

Méltóságos, és Nagyságos Nagy-Károlyi Gróff
 KAROLYI FERENCZ

UR

ő Nagysága Kedves hitves Társa meg-hidegült Tagjainak sok
 Innes cselekedetekkel e' világból bőjt elő havának hufzon ,
 nyolczadik napján bődög el nyugovása után gyászos koporsóban
 való szomorú bé tételekor le árnyékoztatott Ha-
 lotti dicséret.

Melhyet

Méltóságos, és Nagyságos Nagy-Károlyi Gróff
 KAROLYI SANDOR

UR

Koronás Királyunk ÓFőlsége belsőtitkos Taná-
 csfásatul ő Excellentiájátul (Tit:) Fundáltatott Nagy-
 Károlyi Collegiumban lévő Isten Sz. Anyjának neve alatt
 virézkedő Ajtatórság Iskolájából Szerzetes, ugyan azon Mé-
 ltóságos Familiának Nagy-Károlyi varában rövid summába ma-
 gyar ésb. nyelvel prédikált.

Bőjt más havának első napján M. DCC. XXXVI. Esztendőben.

Melhy

Superiorok engedelméből
 azon Méltóságnak örök emlékezetére
 ki nyomtattatott.

KASSAN az Academiai Betűkkel, Frauenheim János által.

KNY-18-00008

Ingredieris in abundantia Sepulchrum
 Job. 5. v. 26.

Bőségben mégy a' Koporsóban.

KEserűségnek forrásibúl áradatt bús tengernek
 hajjai között evező, Méltóságos szomorú
 Uri Méltóságok, könyveknek orczákon le-
 gejező áradással firánczó, sötét gyászban
 elözött Méltóságos vérségek, sopánkódó fo-
 házzkodással el rémült keserves Udvariak, szívbeli óhajta-
 fal szánakodó Fő, 's Tisztelendő, Tekintetes, Nemes, Nem-
 zetes, közép'salább való sorsban helhezvetett Egyházi szer-
 zetes, és világi rendek. Nem kétlő kinél kinél tudva ne volna,
 hogy az Isteni Főlség öröktől fogva el-végzett, vízfűza hi-
 hatatlan törvényének sérelme, és ama Paradicsomi fa, tilal-
 mas gyümölcsének, keserves halált szerző mérges izlése, o-
 koza ezt nékünk, hogy az engesztelhetetlen halál izetlen po-
 harának el vételére, számkivetett pálya futásunk kemény
 adójának ki fizetésére, kinszerettetünk minnyájan: *omnes a. Reg. 26*
morimur első Szüléinknek vérke által minnyájon mint ama
 fris harmattul meg-vidámittatott, piros hajnallal föl derült
 ártatlan gyöngye virágok, tagjainkban bágyodozván, estve
 felé el-sárgulunk, el-hervadunk, le nyukfzunk, el fogunk,
 homállal el-borittatunk.

Ugyan-is hol vannak azok a' régi hatalmas Királyok, Csá-

szárok? aranyos hintókon Elephántoktól, szarvasoktól, és Orosz-leányoktól hordoztatott fölséges Monarchák, kik hatalmaságokban, 'uraságokban, életjeknek minden napjaiban, tündöklöttek, fémlettek? meg-holtak: *sicut umbra declinaverunt* mint az árnyék el-hajlottak, mint a' vizi buborék, és szél fuvás, mint a' fákról le-hulló szároz levél, már nevedő, már apadó csurgó patak el múltak, mint a' füst el enyésztek.

Hol vannak ékeken szólló Tullius, és Demosthenes? mély tudományu Plato, és Aristoteles Iskoláknak híres bölcsei? hol Tantalus, és Mydas kincses gazdagságnak Fejedelmi? hol czifra öltözetű Bethsabeek? kegyes kedves Elztherék? ékes termetű, vidám tekintetű Helenák, drága gyöngyű Cleopatrák, győzedelmes Judittok, földnek maid maid Isten Aszszonyi? meg-holtak, *tanquam dies besterna quæ præterit*, mint a' tegnapi nap, mint a' ki nyúlt jó illatu virág-ízál egy kevesé láczottak, de amaz utánunk lefelkedő csalárd, és irigy halálnak, ama Császároknak, és Királyoknak, ragyagó kővekkel ki rakattatott egeknek mógyára formáltatott palotáikat föl dülő fülő ellenségünknek mérges nyilaitúl, halálisan meg-sebeséttetenek, életjektől meg-fosztattattanak.

Hol vagyon Macedo Király fia hadaknak rettentője Világgal biró Nagy-Sándor, kit maid maid a' fok győzedelmes szerencsék miatt az ő vitézi, és fejedelmi Isten gyanánt imádtak, és halhatatlan titulufokkal magasztaltak? Hol Scipio Hannibal, Julius Császár országoknak birái? Hol el nyomorodott csak nem utolsó romlását váró, árva hazánkunk ragyagó csillagi? drága gyümölcsei? arany almái? dücsőfőségét emelő, 's nevelő Szent-Királyi, Vitézi, bajnaki, Machabeusi? Hol van csak egy Corvinus János, a' ki annyira rontotta volt a' hatalmas Török erőt, hogy halálát meg-értvén a' Török Császár könyvezet boszúságában, és mérgében, hogy meg-nem boszulhatta a' Török Nemzetségen el követett fok győzedel-

delmes hatalmafságit? *Mors interfecit omnes* az halálnak mér-^{s. Cbristol.}
gés Nyila, és hegyes töre által verte minnyájokat. ^{Serm. 121.}

'S Innét származot ama vers szerzőknek közönséges mon-
dások

Omnia sub legem mors trahit atra suam.
Est commune mori, mors nulli parcat amori.
Nobilis, & fortis veniunt ad funera mortis.
Senkinek nem kedvez a' kegyetlen halál,
Koporsóban ejti, valakire talál.
Nem gondol embernek sem Méltóságával,
Se Nemefségével, se gazdagságával.
Nem néz Gróffoknak nyuſtos űbájára,
Sem a' Királyoknak arany palczájára.
A' tornyot, és guñyót egy aránt meg-hágja,
A' Kiralt, és Szegent egy halomban vágja.

Sceptra lignibus aequat a' Főlséges Méltóságokat, a' mérhe-
tetlen hatalmafságokat paraszt kapákkal, Királi palczákat a-
lacsny forfokkal, bárfont a' daróczal, ártatlanokat kegyet-
lenekkel őszve zúrván zavarván egyenlővé téſzi, úgy annyi-
ra, hogy *qui bodie induitur purpura* a' ki ma bibor bárkonyban
öltöztetik, holnap szegényekkel temető helben rekesztetik,<sup>Petrus Bole-
seus Epist.
166.</sup>
a' ki ma főlséges Méltóságban koronázva fémlik, holnap fon-
nyat ábrázatban szoros koporsóban tétetik.

Engedgyük meg-hogy birjon valaki Abrahám engedelmes-
ségével, Mojses ſzelédségével, David ſzétségével, Salamon
bölcséfségével, Cyrus, és Darius kincseivel, Abſolon Cſinos-
ságával, Abigail okofságával, Ilona mosolgasával, Eſzther
ékes ábrázattyával, Gedeon töredező Palaczkokkal végben
vitt vitézségével, Jonathás ſzeretetével, Judith bátor ſzívé-
vel, Susanna tiſzta életével, ſzóval mind Iſten, 's mind vi-
lág előtt nagy tekintetekkel, de ugyan mikor ingyen ſem
gondolná, akkoron az irigy Párkáktól életének arány fona-
la el-vágottatik, álhatatlan ſzerencſe kereke el-fordittatik, ak-

ron minden szépségek az halálnak irgalmatlan kaszája alá
ettetnek, akkoron minden gyönyörűségek, és hatalmasá-
sok a' föld gyomrában temettetnek.

Tapasztalta ime ennek a' szerencse álhatatlanságának
keferves változással lett mostoha sorsát ezen előttünk fekvő
Méltóságos, és Nagyságos Kereftszegi Gróff Kristina kegyes
Aszfzonyunk, kinek ha szomorú halál földhőivel be borúlt,
ormos koporsójára tekintek, ha meg-fagyott hideg tagjait
szemlélem, látom hogy őtet-is el-feleithetetlen fájdalomkra,
ez a' fene boszszu állással mustohálgodó, könnyörületlen, 's
embertelen vad állat, az halál, agyarkodó kegyetlenségé-
vel, keferves halált szerző mérges nyilaival által vervén meg-
győzte, 's rettenetes szententziája alá vetvén életétül meg-
fosztotta. Ugy annyira, hogy se szollását, se járását, se
pedig nyelve forgását többé soha nem teheti.

Ez pediglen mivel az Ur Istennek el-végzet Decretuma,
és Törvénye légyen, hogy minden halhatatlannak re-
métségén kívül, amikor akkor, de ugyan csak meg-kölle-
tik halnunk, azért amint vékony értelmem, csekél elmém
engedi, meg-mutatom azt, hogy ezen előttünk fekvő Istē-
ben bódogult nagy emlékezetű Méltóság tudván jól az Is-
teni Főlségnek meg-másolhatatlan rendelését, ugy kormá-
nyozá minden némű dolgaiban az Isteni főlelemnek kormá-
nyával, egész utolsó szempillantásáig életének hajóját ugy
meg-raká joságos cselekedeteknek bőségével, Isteni Paranc-
solatoknak bé töltésével maga lölkét, hogy Istennek rendő-
léséből, valamikorakkor az halálnak izetlen poharát meg-
köllietnék inni, 's Pállya futásának utolsó végét tapasztalni,
mindenkoron az ő mennyei Völegényétől, Kristus Jésusától
készzen, 's Istenes cselekedeteknek bőségével találtsassék. Mélly
Istenes cselekedetére nézve, nem volt mitől rettegni (a' mi át-
bátor szível-is költözött-ki lölke hallandó testét-ül) mert *in a-*
bundantia bonorum operum joságos cselekedeteknek bőségével
mulván

mulván ki ez árnyék világból, ment-bé koporsójában. Mellyeket én miglen tehetségem fzerént meg-mutatok, kívánom, hogy e' jelenvaló tiralmasnéptől szűnyenek egy kevesé, és csendelegyenek meg fziweket fojtogató köny-hulajtások, keiferves zokogások.

Hogy öröktől fogva el-végzett Decretuma, és Tanácsa fzerént az Istenne: k minden embernek meg-kölletik halni, azt világossan tanította Sz. Pál Apostol' Zidókhoz irt levelének 9. rész: *statutum est hominibus semel mori*, el-vagyon végezve, ^{ad Hab. 9.} és rendelve minden reménség nélkül Felséges Istenről, hogy minden embernek meg-köllelsék halni. Ez még-a' teremtes után-is csak hamar ki mondattatott volt első Atyánknek Adámnak: *morte morieris* meg-másolhatatlan szententziája az Urnak: halálnak halálával kölletik meg-halnod. ^{Gen. 2.}

Hogy pediglen a' Fölséges Isten ezen álhatatlanságunkat; és emberi hállandóságunkat: ama föl derült piros hajnallal mosolgo, de egy-keves vártotva az údönek forgására, napnak egy-keves sütésére, egy háborúnak támadására el-halványodott, 's színtelen köntösben öltözött jó illatú gyöngy virágokkal való el-mulandóságunkat, a'nál inkább fzi-vünkben gyökerezze, azt parancsolá vala, és erőssen meghagyá, Jeremiás Prophétának: *Surge, & descende in domum figuli, & ibi audies verba mea.* ^{Jerem. 18. 1.} Kelly föl úgy mond, és meny alá a' fazekas házában, és ott meg-hallod az én igéimet, 's midön le ment volna Jeremias a' fazekas házában, Istennek Parancsolattya fzerént, ime ő alkotmánt csinál vala a' keréken, ^{Köröngör} és el romla az edény, mellyet sárból csinált volt az ő kezeivel, és fordulván más edént csinála abból, a' mint teczet vala az ő szemeinek, hogy csinálna; akkor az Istennek igéje lön Jeremiához mondván: *Nunquid sicut figulus iste non potero vobis facere Domus Israël, ecce sicut lutum in manu figuli, ita vos in manu mea.* ^{*. 6.} Vallyon nem mint a' fazekas cselekedhetem e' én veletek Isráel háza, ime mint a' sár a' fazekas kezében, úgy ti az én kezemben. O fzo-

O szomorú Halgatóim, ha úgy tetszik mennyünk alá, fordúlyunk-bé e' jelen való órában az eget, földet, egy szóval mindeneket Teremtő, és alkotó Isteni Főlségnek az ő munkálkodó házában, tekéncsük meg-Jeremiással az ő cfinálmányát, vesztük szemeinket ezen előttünk fekvő Méltóságos, és Nagyságos Keresztfezi Gróff Csáki Kristina halottunkra, visgállyuk meg-bátran ezen Méltóságnak meg-hidegült, és merevedett tagjait, és ime maga azonnal föl-kialt

Job. 19. Jób Patriáráhával, *manus Domini tetigit me*, az Ur keze illett engem, az ő hasonlatosságára formáltatott edény, már

Jerem. 18. * 6. öszve törettetem: *sicut lutum in manu figuli* mint a' sár a' fazekas kezében, ollyanná lettem, élő edényből, meg-hólt edény cfináltattam, porrá, és hamuvá változtattam.

Ugyan-is ha jól meg-gondollyuk: *Quid possumus contra, si immortalitatem suam nobiscum partiri noluit*, ki al szemben, és pörben a' Főlséges Ur Istennel, mit tehetünk róla, ha az halhatatlanságát velünk nem akarta közleni, és minket az halandóságnak terhe alúl kivenni, *Operatur omnia secundum consilium voluntatis suae*, mindeneket az ő meg-foghatatlan, öröktől fogva el-végzett akarattya szerént, mint szabad Ur cselekszik, 's nincs olly, a' ki akarattya ellen álhasson. 'S ugyan erről szól vala Ezechiel Proféta 7. rész.: *Finis venit, venit finis*, a' végh el-jött, el-jött a' végh, hogy tudni illik, sem az égen, sem az földön nem találhatik ollyan teremtet állat, a' kinek vagy kezdete nem vólt vólna, vagy vége nem lenne, egyedül csak az Istennek tulajdona az, hogy soha se kezdete nem vólt, se meg-határozott vége nem lézen. Es így hszontalā nincs az egész teremtet é alatt reménségünk: *Testamentum hujus mundi morte morietur*, el-végzett hagyomány a' világnak, testamentomban hagyott öröksége az, hogy halállal hallyon meg.

Felamodgyunk ámbár azokhoz, a' kik az halálnak birodalma alatt nincsenek, úgy mint az elementumokhoz, kérjünk ezek-

ezeztől valamelly segítséget, és vigasztalást, leg először is kérjünk a' levegő éget, és ízeleket, hogy segítsenek az halálnak rabságából, nagy erejeknek hatalmas Zuggásával, és fuvásával őlzve szaggatván szabadságnak meg az halálnak békéretett halójából. De haszontalan, még inkább nagyobb f. omoruságra gerjesztenek, mivel ama szenvedéinek tüköre Jó Patriárcha könyvének 7. rész. föl kiált: *ventus est vita hominis* szél az embernek élete. Fordúlyunk a' vizekhez, természet, s tulajdonsága az víznek, hogy femmire nem tekintvén, nyakra, főre mindeneket el-ragad, kérjük, hogy az engesztelhetetlen halál izetlen mérges poharát ragadgya el, de itt is nem hogy vigasztalának, hanem inkább Királyok második könyv. 14. rész. nagyobbban meg-rettentenek: *sicut aqua dilabimur omnes* minnyájan valamint a' vizek el-folyunk. Menyünk a' tűzhöz, kérjük hogy maga erejével emészsze meg, és égesse meg-ennek a' kegyetlen halálnak köteleit; de itt sem veszünk más feleletet, hanem: *Juvenes eorum comedit ignis*, meg emésztí a' tűz az ifjait. Folyámodgyunk utollyára a' mi anyánkhoz a' földhöz. De még-kérésünket sem halgattya meg már-is azt kiáltya, Teremtés könyv. 3. rész. *Memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris*, emlékezzél meg-ember, hogy por vagy, és porrá léfzsz. Fordúlyunk végtére magához az emberhez, tudom hogy senki nem kívánja úgy oltalmazni, és védelmezni mint maga magát, de ez is haszontalan, mert itt is nincs egy érzékesség, egy ér, avagy tag, melly az halálnak hatalma alatt nem volna.

Bizonittya ezt a' Mennyei Titkoknak Secretariussa Sz. János, titkos látási könyv. 6. rész.: *Data est illi potestas supra quatuor partes terra* hatalom adatott néki e' földnek négy részén, az egész földnek pedig négy része, négy elementomból áll levegő égből tudni-illik, tűzből, vízből, és földből, nem külömben az embernek egész természet, élete, és érzékessége: mellyre nézve is ama bölcs Philosophusoktól *parvus mundus*

Job. 7.

2. Reg. 14.
7. 14.

Psal. 77.
7. 67.

Gen. 3. 7.
19.

Apo. 6.
7. 1.

kís világnak neveztetik az ember, azért haszontalan mind ez
 zekhez folámodnunk, mert ezeken-is: *data est illi potestas ha-*
 talom adatott az Istentől, hogy ölné fegyverrel, éhséggel, halál-
 lal, földi vadakkal, és ezernyi ezer emberi nyelvel meg-számlál-
 hatatlán módokkal. Bizonyította ezt tovább Daniel Prophétá-
 sa köny. 2. rész. ama világi d csőféségbé gyönyörködő, föl fual-
 kodásbá, és kevélységbé elmerült Nabuchodonosor Királynak
 álmábá láczotott fön álló képe, mellynek az ő feje finom arany-
 búl vala, a' mellye pedig 's karja ezüftbúl, hasa, és tomporai
 rézbúl, a' szárai vasbúl, a' lábainak némel része vasbúl, né-
 mel pedig len cserépbúl, ezeknek látása után ujoñan látá Nabu-
 chodonosor Király hogy: *abscissus lapis de monte sine manibus*
percussit statuam in pedibus ejus ferreis, & fíclilibus, & Comminuit
eos, tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, aes, argentum, aurum,
& redacta quasi in favillam. Elvágaték úgy mond egy kü a' hegy-
 búl kéz nélkül, és meg-üti a' álló képnek vas, és cseréplábait,
 és el rontá azokat, akkor el-rom'ának egyenlő képpen a' vas,
 cserép, ezüft, és az arany, és lőnek mint a' nyári szérűnek paz-
 dorjai.

Den. 42.
 2.

Mind ezeket a' sz. irás magyarázó bölcsék nem egyébre,
 hanem az emberi természetre magyarázzák, hogy ámbár va-
 laki fön álló képével, sugáras testével, ékes természetével, okos
 elméjével, királyi Főlségével tündököllyék mint arany; ám-
 bár valakinek mellye, 's karja olly erős legyen mint az ezüft,
 hasa, 's tomporája mint a' réz, szárai, lábai, egész tagja mint
 vas, még-is mihelelt ettől a' rajtunk uralkodó haláltól, ertől az
 Isteni tulajdonságoknak, 's hasonlatosságoknak kívánsága, és
 mindeneknek kívánt tudása miatt, első szüleinktől reánk esett
 köztül erőssen föl álló képe meg-üttetik, azonnal minden való-
 gatás nélkül méltóságátul, hatalmátul, erejétul, bölcseségétul,
 szóval minden némű érzékenségétul egyfízer 's mind meg fosz-
 tatik. Példánkebbé ezen előttünk fekvő Méltóságos Kereszt-
 Szegi Gróff Csáki Kristina keserves halottunk, ime ez noha
 nagy

nagy Méltóságával, nagy érdemű Familiájával, Istenes erkölcsökkel, nagy ajándékokkal; igaz szeretettel, mindenek előtt nagy tekéntettel, mint az arany hatható képpé tündöklőt, még-is mihelelt étül az életünk után ólalkodó kegyetlen haláltól fön álló nagy tekéntetű képe meg-utteték, azonnal ékes természetiben, egész testében meg-rontaték, 's hatalmátúl, Méltóságátúl, erejétúl, bölcsességétúl, nagy emlékezetű Familiájátúl egy szempillantásban meg-fosztaték.

O meg-győzhetetlen halálnak nagy ereje, nem héjában hasonlittatik az ő fene-vad, 's emberi életet szomjúhozó természet, ama febeilen ki öntő vizekhez, és ama veszedelmes, 's mindeneket magában vonzó, 's szívó örvényhez, mivel valamint a viz *optima quaequerapit* semmit nem tekéntvén mindeneket el ragad, úgy az halál is semmi szépségnek nem kedvezvén, fehér epe nélkül való galambhoz hasonló öregek, gyöngé tagjaival virágzó iffiakra, nem tekéntvén, ámbár okosságokkal, ékes szóállalokkal, testi ritka talentumokkal, bölcsességnek hallandó Istenét föllyúl halladgyák, ámbár nagy Familiájoknak elejével Abrahámokat, kincsenek bőségével Dariuskokat meg-előzzék, még-is mindeneket el-ragad, hatalma alá vétt magához vonn.

Tapasztalta ennek kegyetlenségét, és hatalmas voltát ezen előttünk fekvő Méltóságos halottunk, a' ki életének leg szebb korában minden tekéntet nélkül, keserves fájdalmunkra ettül a' febeilen folyó víztől irgalmatlanúl el-ragattatott, 's végtére, mint ama nyavalák tengerében szent házaságnak gyűrűjéből ki esett, egyik meg-böcsülhetetlen ragyagó kárunkulus kő, keserves fájdalmaktól, mint egy haboktól ostromoltattván, hányottatván, vettervén, idejének előtte, a' magához szívó örvénytől engeftelhetetlen, és telhetetlen halálnak mélségétől, mint Jonás a' Czet haltól el-nyelettetett.

De mivel jól tudta, és számtalanúl hallotta ez a' dicsőséges dicsüretekkal tellyes, Méltóság, Károlyi háznak egyik é-

ékes Koronája fok szegényeknek, árváknak, édes Anyák helet
való édes Anya, Keresztfeji Gróff Csáki Kristina, hogy I.
stennek öröktől fogva el-végzett meg-másolhatatlan törvénye
légyen az, hogy az halálnak mérgét meg-kölletik innunk,
szám-kivetett Pállya futásunk adóját valamikor akkor, de u-
gyan csak meg-kölletik fizetnünk, ettől a' telhetetlen mélségű
örvénytől el-kölletik nyellettetnünk, azért leg kisebbben sem
kivánt Istennek szent akaráttyával ellenkezni, hanem egész
nevelkedésnek virágzásától fogva utolsó szempillantásáig é-
letének hajóját, buzgó szeretettel, Isteni félelemmel, kormá-
nyozta, hogy valami-képpen csak leg kisebbben-is Isteni Pa-
rancsolatoknak meg-szegése miatt lelki veszedelmet, és hajó
törést valaha ne szenvedne.

Jelentik mind ezeket az örök életre való fok számlálhá-
tatlan nevezetes kincsei, melyeket napról napra bőségesen
gyűjtögetet volt. Leg-elsőben-is jelentik az ő szívbeli fohász-
kodásával egyben kapcsoltatott Istenes szeretetet, Megváltó
Kristusához, az ő Sz. Anyához, és fok nevezetes Szentek-
hez való töredelmes ájtatóságit (melyeket Kristus Jesus Dra-
galátos Sz. Sebeivel meg-billegeztetett Seraphicus Sz. Ferencz
Fiainak Templomában számtalanul el-követet, ugyanazon
Sz. Szerzernek szomszédságban lévő Tisztelendő Atyái, je-
lentik ezekhez mutatott köteletségének Istenes indulatit, áj-
tatoságos buzgóságit, melyeket Boldogságos Szűz MARIA-
NAK Isten szerelmes Sz. Anyjának neve alatt vitézkedő dü-
csóságes Patriárcha Calasantius Joseph fiainak Templomába
gyakorolt, ugyanazon Patriarchának Calasantius Josephnek
Nagy-Károlyban lévő érdemetlen fiai) Kiknek Sz. napján főt
csak tisztességekre-is végben vitt erős bűntőlési testének ke-
mény fanyargatási után, melyekkel szolgálat alá hajtotta ma-
ga testét, hol tellyes életéről való, hol gyónásától gyónásá-
ig tetbűneit, a' fűszentelt Papnak élő nyelven, töredelmes
szível, alázatos lélekkel meg-gyonta, 's meg-gyónása után a'
többi

többi között mint egy termézzetté vált szokásból az Oltári Szentségben a' meg-teitesült Krisztus Jesusnak valóságos Szent Testét, egész Udvarával kicsintül fogva nagyig magához vette.

Igazán követte Spanyor Ország Királynéját, a' ki két virágot iratott vólt le magának, az első *flor solis*, a' másikat *flor lune* nap, és hold viráginak nevezvén, ezen föllül való irással: *Sequor & aeternum speculo* kiis a' nap virágon Jésumt, a' holdon, pedig Máriát jelenté. Nem külömben ez az el-hervat Méltóság-is két virágot irata maga szivében, szüntelen egész életétül fogva erre a' két virágra néze, szüntelen ennek a' két virágnak árnyéka alatt Istent dicsérő Sz. Annyát tisztelő Szerzetes Atyáknak Templomiban, töredelmes ájtatóságit foltatá egész halála orájáig, utolsó szempillantásaig é között a' két virág között Istenes fohászkodásiban álhatatosan meg-marada. Ugy annyira, hogy fok buzgósági között Isteni szeretettül gyulandozván Sz. Agoston Doctorral lölki képpen föl kiálta: *Hinc pascor à vulnere, hinc laetor ab ubere, positus in medio, quo me vertam nescio.* Egy részről Krisztus Jesusnak Sz. febeitül, más részről MARIA említtül lölki képpen tápláltatom, mellyikhez fordúlljak nem tudom, azért hogy mind a' két virág szálnak meg-felelhesen, tapasztalt fok izbéli jókért hálákat adhasson, mind a' két virágnak árnyéka alatt lévő Szerzeteseknek Templomit aranyos, ezüstös Kasulákkal, szép Pluviálékkal, más egyházi apparamentumokkal, és kézfűletekkel ugy ékesítette, ruházta, és gazdagította, hogy mostanában-is el-felejt-hetetlen hálá adással hirdetik, örök emlékezettel ájtatos, buzgóságit jelentik azon Templomnak ékefségi.

Hát Ti nem szöllumlatok e' meg ugyan azon nap, és hold virágok Sz. neve alatt Istent dicsérő, egy máshoz közel lévő Szerzetesek, Titeket sem felejt-hetlek el-Nyir Bátorban lévő, ugyan Seraphicus Sz. Ferencz Atyának Minorita Conventualis Szentséges Szerzetbeli Tiszteletes lölki Atyái, vallyon nem

hirdetitek e' Tik-is velem együtt ezen színetlen köntösben öltözött Méltóságnak Isteni szeretettül származott hozzátok mutatott buzgó szeretettit? Anyai kegyes gratiáit? nagy irgalmaságát? 's ámiben hozzá folamodtatok, kérésteken kívül-is, bő adakozódásit? Sz. álamisfálkodásit? a' mellyek valóban olly bőségeffek valának, hogy a' többi között sok más adományi mellet: *Quod fecit dextera non scribit sinistra*, a' mit az ő job keze tett, nem tudot más semmit benne, hanem a' Főlséges Isten, 's az ő lőlki Attya. Tudom ugyan, hogy Sz. Máté Evangélista oktatását forgattyátok elmétekben, 's nem állíttjátok szűkségesnek lenni ezeknek hirdetésit, mert a' Ményei Sz. Atya a' nélkül-is, a' ki azokat látta *in abscondito* a' rójtókben *Centuplum reddet* száz annyit térét visfíza, és bő adakozódásit meg-jutalmazza. Igaz ugyan az, de mivel az-is meg-vagyon írva ugyanazon Sz. Máté Evangélista könyv. 5. rész. 16. v. hogy: *sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in Caelis est*. Ugy világoskodgyék a' ti világosságtok az emberek előtt, hogy lásák a' ti jó cselekedetiteket, és dicsőítsék az Átyátokat, ki Ményekben vagyon, azért bizonyossak legyetek abban, ha ti nem hirdetitek-is *Annuntiabunt Caeli iustitiam ejus*, az Egek fogják hirdetni az ő hozzátok mutatott sok izbéli joságos cselekedetit, kegyeségit, szeretettit, Anyai gratiájit, irgalmas kezeinek bőséges adakozódásit.

Mit szóllyak az Istennek hív szolgáihoz, kedves örökös fiaihoz, sántákhoz, bennákhoz, vakokhoz, inaszakattakhoz mutatott irgalmaságirúl? más szegényeken való szánakodásirúl? szűkölkő lőkön való könyörületf égirúl? gyámoltalanokkal, igye fogyottakkal, özvegyekkel, árvákkal tett kegyességirúl? jól tudta tudom, hogy az Istennek Sz. Parancsolati ebb n az Isteni, és Felebarátiszeretetben foglaltatnak: *In his duobus mandatis Uniuersa lex pendet, & Prophæe* ebben a' két parancsolatban függ az egész törvény, azért úgy iparkodott egész

egész életének rendiben, hogy leg-eisőben is mindenek fölött Urát Istenét szeretvén, azután Felebaráttját úgy szeresse, mint öfön magát, gyámoltalanságában segécsé, mindenekben oltalmazza. Amint is olly bőségessek valának mindenekhez az ő irgalmassági, hogy egy sem találtatott, a' kit ha csak lehetséges vólt, vigasztaltatlanúl magátul el-bocsátot vólna.

Melly jó voltához képest igazán Palma fának nevezhetem őtet, mert valaminth a' palma fa *omnibus omnia* mindeneknek mindent kíván adni, melly az igaz felebaráti szeretetnek példázattya, amint maga Sz. Pál is bizonyította *omnibus omnia factus sum*. Ugy ezen Méltóság is *omnibus omnia* minden rendben lévő szűkölködőknek, valakik hozzá folyamodtak, mindenbül valamit kívánták, csak annyival is a' mennyivel kívánt alamisnálkodni. Sőt Pellikány madárnak mondhatom, mert valaminth a' Pellikány ha máskint nem segítheti fiait, *nec sibi parcat*, hanem *sua per dispendia* maga vérének ki ontásával is, és vezedelmével segítti, és táplállyá, ugy ez az előttünk fekvő keserves halottunk is *sua per dispendia* magának semmit nem kedvezvén, maga kárával is, és egészségének bomlásával ugy szorgalmatoskodott, hogy mind Isten házainak ékecséjére, mind szűkölködőknek, és igye főgyattoknak jobban, és jobban alamisnálkodhasson, sz. adakozódási által mindenekhez való szeretetét *in abundantia* meg-mutathassa. Hallotta tudom jól Tobiás könyv. 14. rész: *bona est oratio cum jejuniis, & Eleemosina, magis quàm thesauros agri recondere* jó az imádság, a' bűjtőléssel, és alamisnálkodással, hogy sem csak arány kincseket gyűjteni. Ha én mind ezeket el-halgattam vólna is ki nyilatkoztatnák bővebbé Istenéhez való nagy szeretetét az ő Sz. nevében nyujtot bőséges adományi, el-nem halgatnák jó téteményit Istennek házai, ki hirdetnék Anyai buzgó kegyeségit irgalmas kezeinek adakozódási, mellyeket fok templomokkal, klastromokkal, fok szegényekkel árvákkal bőségesen el-követett.

Vegyük tovább előnkben a' Főlséges Istennek Sz. Házaságban

ságban rendőltt parancsolattyát, igazán ha valahol, írva talál-
 tuk volna itt *Unī seruo fidem* a' kik közt annyira nevelkedet, és
 buzgott az igaz ízeretet, hogy csendes, szép, egyet értő békes-
 séges lakásokat izetlenségnek konkola foha föl nem hábor tot-
 ta, sőt gyakorta, hogy meg-ne szomorítsa Méltóságos Társát
 magabúfúlásit-is, és egészségének bomlásit el-titkolta. Szóval
 annyira egybő forrott, és egybő kapcsolt egygyeiségben valá-
 nak, hogy méltán azt mondhatom, a' mit a' természet vizsgáló
 Doctörök irnak a' hattyú felül, hogy ő maga párjátul soha el-
 né távozik: *nunquam à latere decedit*, ugy ez a' Méltóság-is e-
 gész halálának utolsó fottáig, ha más keppen Főlséges Úrnk
 ő Főlsége szolgálatya miat nem lehetet is, de ugyan csak szive
 képpen Méltóságos kegyes, kedves párjátul el-nem távozott.
 Nem kétlem, hogy ha ez a' mérges halál, nyelve köteleit,
 szája járását, ajaki mozgását, teste tagjainak mozdulását
 le nem kötözte volna, keserveffen panaszkodván szenvedő
 Jóh Patriárával föl kiáltana: *spoliavit me gloriā meā, abstulit*
coronam de capite meo, hogy tudni-illik ez az engesztelen, 's em-
 bertelen vad állat az halál ime életemnek leg-jobb korában
 meg-fosztot engem világi dicsőségemtől, meg-fosztot fejem-
 nek koronájátul, életemnek Társátul, szivemnek másátul,
 Méltóságos, és Nagyságos Nagy-Károlyi Gróff Károlyi Fe-
 rencz kegyes Uramtúl.

Hát Ti Méltóságos, és Nagyságos Nagy-Károlyi kert-
 ben, ez előtt tizen-egyet fél esztendővel plántáltatott, 's mind
 eddig ékeffen zöldellő, demár az irigy haláltúl le vágattatott
 életetek egyik fájának drága gyümölcs, szép termékén ágai,
 kedve szerezént gyöngén nevelt jó illatú virági, ékes lilium szá-
 li, Pünkösdi rósa helyet télen, nyáron szeme előtt virágzo
 négy piros rósái, fejéből el ragattatott koronájának tündöklő
 gyémánti Nagy-Károlyi Károly i Antal, Anna Eva, és Borbála,
 szerezmes epe nélkül való édes magzati, vallyon nem bizonyít-
 tyátok e' Ti-is napról napra hozzátok mutatott kegyes Anyai
 voltát

voltát, nevelésteiben Isteni Parancsolatoknak meg-tartására czélozot Istenes oktatását; nem de nem e' minden gondolatya ez volt, hogy Moyses 5. könyv. rész. foglaltatott fiui föl neveléseknek parancsolattya szerént, leg-elsőben-is az Isteni szereteten, tisztelenben, félelemben, ajtatótságban, és engedelmeségben hasznosan, és köllemetessen az ő szent nevének dicsőségére, az után Méltóságos nagy érdemű Familiájának öröme egész életeteknek föl derült hajnalitúl fogva oktatás, tan, thalsó, hallotta a' mint iránzó jól Koronás Prophéta Sz. David 'Zoltár: *Initium sapientie timor Domini*, hogy a' bölcsesség kezdete az Ur félelme legyen, és hogy *timor Domini odit malum* az Ur félelme gyűlöli a' gonoszt, mellyek az embert örökösösen kárhoztatták; ellemben pedig, hogy az Ur félelme menten minden gonosztúl tartván Isaiás Prophéta mondása szerént boldogittya, és meg-böcsülhetetlen drága kincsel gazdagittya a' lőköt, azért mingyárt kicsinségeknek virágzó zsöngéjében leg-inkább az Isteni szereteten, és félelmet, szivecskeikben dicséretessen plantálta, s szemeik eleikben bőségesen terjesztette.

Mind ezeket tudom Méltóságos kisedő Magzatok, és des Magyar hazám egyik erős oszlopának meg-hervat kertében Szarándokúl járo árva maradékok, hogy ha Ti úgy megfontolhatnátok mint nem, úgy értenétek mint annak a' rendi volna, úgy lehetne tőletek, mint köllene, nem csak nem hirdetnétek, nem csak nem bizonyittanátok, de mind ezek fölött-is Jeremiás Prophetával panaszkodván keserveessen föl kiáltanátok, Jaj immár minekünk! mert *pupilli facti sumus* Arvákka lettünk Anya nélkül, jaj már a' mi életünk, mert: *defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster*, cecidit corona capitis nostri, el-fogyot a' mi eddig való szivünknek öröme, siralomra fakadtak a' mi éneklésink, el-eset fejkünk a' mi drága Koronánk, el-eset a' mi kedvünket kereső, igazán szerető, kezében ölelő, Istenessen nevelő, ke-

Psalm. 110.
v. 10.

Psalm. 81.
v. 4.

belében tápláló édes dajkánk, Méltóságos, és Nagyságos Csáki Kristina kegyes kedves Afzszony Anyánk.

Mar. 13.
* 35.
Az Istennek kivált képpen való taníttása, 's parancsolattya a' többi közöt az-is fok heleben a' Szent írásban: *Vigilate, quia nescitis diem, neque horam.* Vigyázzatok úgy mond, mert nem tугyátok se oráját, se napját, mellyen el-jón az Úr. O szomorú Halgatóim nagy Méltóságokban helheztetet Méltóságos, Nagyságos, Tekintetes, Nemzetes, Nemes, és más renden lévő Uri rendek, és népek, ha én szemeimet fordítom ezen előttünk fekvő Méltóságos Keresztszegi Gróff Kristina keserves halottunkra, igazán az Istennek Sz. parancsolattját vólta képpen lölkében tartotta, szívében forgatta, mert noha hirtelen reá rohana vala az irigy halálnak kegyetlen dühösége, még-is mindenekben, hallandóságát szemei előtt viselven kézfízen találta, 's mikoron már észre vette vólta, hogy ez a' csalárd örök álmat hozó Morpheus, a' maga mély álmát reá akarná bocsáttani, azonnal meg-előzé, 's azt: *Cor meum vigilat*, ama Daru madárnak természetit maga előtt viselven, ha betegség, és nyavala miát el-bágyodot teste nyugodnék-is, szíve mind az által erőssen vigyáza: *Ego dormio, & cor meum vigilat*, én tagjaimban el-bágyadot nyugfzom ugyan, mindazon által az én szívem vigyáz, hogy az én lölkömnek Vö-legénye Kristus JEsus engemet vigyázva talállyon.

A' mint-is leg-kissebben meg-nem irtózék, se föl nem háborodék, ennek az irigy halálnak kegyetlenségére, lap-pangó el-jövésére valamint az Orosz-leány: *ad nullius pavet cursum* sem a' levegő égen sebesen röpülő tüzes menyköveknek süvöltő böféstül, sem a' mendörgéseknek csattogó ropogásitül, mint a' többi állatok, a' kik nagy félelemmel, és rettegéssel röjtők helyekben sietnek, nem tart, és meg-nem retten; ugy ez a' Méltóság-is, minden félelmet, és rettegést magául kirekesztvén, az halál lábainak zörgésitül semmit nem tartván, maga Kristus JEsusához utólsó leheletig magát kapcsol-ván

ván Sz. Sacramentumokkal föl fegyverkezvén bátron, és ké-
fzen várta el-kerülhetetlen ellenségét, maga lölkének testitül
való el-válását mondván: *Quis me separabit de corpore mortis hu-* ad Rom. 7.
24.
jus? ki szabadit meg-engem e' halálnak testébül.

Halgatok én, szolgyatok Ti körül belől lévő Tisztelendő
Szerzetes lölki Atyák, és valakik halálos agyában körülötte
forgolótatok, nem de nem mihelelt érzette, és észre vette,
téstének bágyodását, tagjainak nehézedést, szívének herva-
dását, leg-elsőben is mindeneket kicsintül fogva nagyig, kül-
sőket, béisőket, egész udvari népét maga eieiben hivatván,
töredelmes szível, nagy alázatosággal, fokoknak példájára
meg-követte, követése után Sz. gyónás által száma nélkül e-
zen fulos nyavalájában kegyelmes Istenével meg-békélvén,
maga lölki isméretit ki tisztította. Az Oltári Szentséget Kri-
stus JEsusnak drágalatos Szent Testét pedig, ha csak lehetsé-
ges volt, mindenkoron föl öltözve térden álva magához vette.
Végtére hogy annál inkább ellenségével tusakodhasson, az
ntolsó kenettel lölkét föl fegyverkeztette. Nem kétlem tud-
tára volt, hogy az Istennek parancsolattya legyen: *si offers mu-*
nus tuum ad altare, relinque ibi munus tuum, & vade prius recon- Mat. 5.
24.
ciliari fratri tuo. Ha ajándékozt az Oltárra viszed, és ott
meg-émlékezzél, hogy az atyádfiának vagy valami ellened,
ha ott az ajándékozt az oltár előtt, és meny először meg-
békélni az Atyádfiával. Azért minek előtte maga lölkét sz.
gyónás által jó Urának Istenének a' Mennyei sz. Oltárra föl
vitte volna, noha semmiben ollyasban maga lölki isméretit
nem érzé, még is mind azon által, ha üdönek jártában embe-
ri gyarlóságátul viseltetvén valamiben a' miben valakit valaha
meg-sértet volna minnyájokat nagy töredelmességgel meg kö-
vete.

Ennek végben vitele után jól tudta azt is, hogy az Isten-
nek parancsolattya az, Sz. Jakab tanítása szerént: *Confitemi-* Jac. 5. #.
16.
ni alterutrum peccata vestra, vallyatok meg-egy másnak bűnej-
teket

teket, és hogy Sz. Péternek, 's az igazán föl szenteltetett Papoknak adatott volna hatalom a' bűneknek meg-kötésére, vagy föl oldozására Matt. 16. 19. *Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in Caelis, & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in Caelis.* Valamit úgy mond meg-kötősz a' földön, meg lesznek kötözve Mennyékben-is, és valamit meg-oldasz a' földön meg-lészen oldozva Mennyékben-is, ezekből pedig által látta azt, hogy lehetetlen legyen az, hogy valakinek a' Lölki Atya mint ítélő igaz bíró bűneit meg-köt-hesse, vagy föl oldozhassa, életre vagy halálra szententziázhassa, hogy ha bűneinek terhét, és gonofzságának mivoltát, mellyik meg-kötésre, vagy föl oldozásra méltó legyen, volta képpen nem tudgya, azért eztet sem hallasztotta, hanem mint igaz keresztyény lélek emberi gyarlóságbul esett jóban való fogatkozásit, vétkeinek gyakor gyónásával, 's töredelmes sziv-béli Poenitentzia tartásával szamitalanúl oszlatta, és szeltette. Abban-is Istennek sz. parancsolattyát sziviben forgatta, hogy:

Joan. 6. 54. *nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinē, non habebitis vitam in vobis.* Ha az ember Fiának Testét nem eszitek, és vérit nem iszjátok, élet bennetek nem lesz, és hogy a' kenyér maga bizonsága szerént, mellyet ő ad az ő való-ságos teste: *Panis quem ego dabo, Caro mea est pro mundi vita,* és nem pec-éttye, billege, avagy jele legyen, és hogy az alatt a' kenyér színe alatt, mivel: *Christus amplius non moritur, mors illi ultra non dominabitur,* a' Krisztus többé meg-nem hal, az halál rajta többé nem uralkodik, való-ságos vére-is foglaltatik, mint hogy nem lehet élő testnek vér nélkül lenni, azért nem pusztá módon, mint némelleyek gondolják, nem csak csupán emberi testet, mint testet (mivel igen-is ha csak csupán emberi test mint test vetetik, semmit nem használ) hanem az Anya-szent-egyháznak rendi szerént a' föl szenteltetett Papnak Istén-től néki adatott hatalma, és áldás által: *hoc facite in meam com-memorationem* föl emeltetett, és dicsőítettett e' világot semmi-ből

Matt. 16.
19.

Joan. 6.
54.

59.

ad Rom. 6.
9.

Luc. 22.
19.

ből Teremtő, 's könnyebben valamiből valamit tehető, és el-változtatható Méltóságának, és Isteni hatalmatságának természet fölött is, egyszer 's mind sok helyekre vihető nagy ereje által, kenyér színe alatt lévő Isteni Főlséggel egyben kapcsoltatott emberi testet magához vévé. Végtire abban-is kívánt Isten parancsolatjának meg-felelni: *Infirmatur quis ex vobis, inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum ungentes eum oleo in nomine Domini, & Oratio fidei salvabit infirmum.* Valaki beteges közületek, vigye-bé az egy-házi szolgákat, és imádkozzanak érte, meg-kenvén őtett olajjal az Úr nevébe, és a' hitből való imádság meg-szabadította a' beteget: mert mikor on észre vette volna a' folyos betegség, és nyavala miát lenyomott testének nehezedeését, az Istennek parancsolatja szerént, és az Anya-szentegyháznak rendi szerént Lölki Atyát hivatván, hogy annál inkább ha szükséges leszzen ellensége ellen viaskodhasson, utolsó szent kenettel meg-kenettettvén magát, lölkét föl fegyverkeztette.

Jac. 16.
14.

Elhagyom már sok Istenes dicséretit, bőséggel tellyes jóságos cselekedetét, rövid summában foglalván elégséges az, hogy ennek a' Méltóságnak az Isteni félelem, és szeretet, melyekből minden jók származnak, kicsinségében-is már dajkája volt, ifjúságában oktatója, föl nyílt állapotjában vezérője, mostani idejében tanács adója, vétkeknek zablája, jóságos cselekedeteknek ősztöne, örök boldogságra vezérő kalauzza, egy szóval ártatlanságának ideje merő reménséges vigasztalás, emberi korhoz közelgető élete, minden jóval bővelkedő tellyesség, vége az örök boldogságot, és emlékeztet érdemlő meg-böcsülhetetlen drága jó vala.

Nincs azért mitől félned, nincs mitől rettegned Méltóságos, és Nagyságos Keresztfezi Gróff Csáki Krisztina, előttünk fekvő keserves halottunk, mindeneket ime *in abundantia* a' mint ki teczik, bőségeffen Istennek Sz. Parancsolati, az Anya-szentegyháznak rendelési szerént be-töltöttél, Isteni 's

Felebaráti szeretetben gyulladoztál, Istenes félelemben nevelkedtél, ájtatóságokba foglalatoskodtál Isten házáinak ékes-
ségein iparkodtál, hozzád folyamodóknak alamtanálkodtál,
özvegyeket, árvákat segítettél, szegényeket igye-fogyotta-
kat tápláltál, szent házasságbéli parancsolatnak eleget tettél,
magzatidnak nevelésiben mint kegyes Rebeka szorgalmatos-
kodtál, utolsó órádra éjjel, és nappal vigyáztál, Sz. Sacra-
mentumokkal föl fegyverkeztél, szóval mindeneket tehetsé-
ged szerént b' ségessen be- tellesétettél, azért nincs mondám
m. túltartanod, nincs mitűl rettegned, mert valóságosan:
In abundantia bonorum operum jóságos cselekedeteknek bősége-
vel *ingredieris sepulchrum* mégy Krisztus JEsus Sz. színe eleiben,
és szomorú gyászos koporsódban.

Ti pedig igen szívbeli keserves bánatokkal kesergő szomorú Halgatóim, Méltóságos Vérségek kised árva Magzatok,
Eg, házi, 's világi Fő Nemes, Nemtelen, nagy, és alacsony
rendek, árvák, és özvegyek, kedves hív szolgák, Udvariak,
valakik hideg tagjainak órmos koporsójában való bé tételére,
utolsó tisztelése megadására, firodságos ide jöveleteket
nem sajnáltatok, minnyájakat hivatalom szerént Krisztus
JEsussal intlek mondván: *Nolite flere* hogy többé ezt az Méltóságot ne sirásátok, keserves könnyhullajtástoknak záporit
ne folytasátok, mert az Isten egekben el rendelt törvényének
bé költetett tellesedni e' földön: *nolite flere, quod talem amiseritis*,
sed gaudete, quod talem habueritis, ne siránkozzatok azon, hogy
titeket az Isten illy dicőreteres jótul meg-fosztott, hanem viga-
dozzatok, azon, hogy illy kegyes Méltósággal valaha meg-
áldott, aki mindennemű jóságos cselekedetekben, Isteni féle-
lemben, sz. erkölcsökben, benneteket Iólkén-k egész testétűk
való el-válásáig vezérlet, kinek-is nem kétlem, hogy Méltósá-
gos hire, neve, bődög emlékezete szívetekben
bé óltva leszén mind örökkén

A M E N.

